

บทที่ 8

การเก็บรักษาสินค้าเกษตร มาตรฐาน สินค้าและการจัดชั้น การขนส่ง

อาจารย์เลิศภูมิ จันทรเพ็ญกุล

● การเก็บรักษาสินค้าเป็นส่วนหนึ่งของ
หน้าที่การตลาดและเป็นส่วนหนึ่งในระบบ
ย่อยการแปรรูปของระบบธุรกิจการเกษตรที่
มีความสัมพันธ์กับหน้าที่การตลาดและ
ระบบย่อยกิจการอื่นอย่างใกล้ชิด เช่น เรื่อง
สินเชื่อ การแปรรูปสินค้า การเลี้ยงภัย
นอกจากนี้การเก็บรักษาสินค้ายังเป็นส่วน
หนึ่งที่รัฐบาลใช้กับโครงการพยุงราคาใน
กรณีที่เป็น เพื่อรักษาราคาให้มีเสถียรภาพ

การจัดเก็บรักษาสินค้า (Storage management) หมายถึง การจัดการด้วยกรรมวิธีต่างๆ เพื่อที่จะทำให้สินค้าอยู่ในลักษณะหรือสภาพปกติตามธรรมชาติของสินค้า และเพื่อเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค หรือผู้ใช้โดยอาศัยพื้นที่หรืออาคารโรงเรือนเป็นปัจจัยในการช่วยเก็บรักษาสินค้าให้ปลอดภัยจาก มนุษย์ สัตว์

บุคคลที่เก็บผลผลิตทางการเกษตร

- เกษตรกร ที่เก็บไว้เพื่อขายนอกฤดูกาล ทำให้ได้ราคาที่สูงในอนาคต
- เจ้าของคลังสินค้า ดำเนินการเก็บเพื่อไว้ขายเอง
- โรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งต้องเก็บวัตถุดิบไว้เพื่อไม่ให้เกิดการผลิตต้องหยุดชะงัก
- นักเก็งกำไร ซึ่งคาดว่าอนาคตราคาจะสูงขึ้น จึงกักตุนไว้

สาเหตุที่ต้องมีการเก็บรักษาสินค้าเกษตร

เกิดขึ้นจากเหตุผล 2 ประการ ประการแรกเกิดขึ้น เนื่องจากการบริโภค ทั้งนี้เนื่องจกสินค้าเกษตรส่วนใหญ่ผลิตได้ตามฤดูกาล แต่ความต้องการเพื่อการบริโภคค่อนข้างสม่ำเสมอตลอดทั้งปี โดยเฉพาะสินค้าเกษตร

ประการที่สอง เกิดจากระดับสูงต่ำไม่เท่ากัน
ในช่วงฤดูหนึ่ง คือ ราคาตอนฤดูเก็บเกี่ยวจะต่ำและ
จะสูงตอนปลายฤดู การเก็บรักษาสินค้าจึงมีบทบาท
ช่วยไม่ให้ราคาในต้นฤดูตาม ขณะเดียวกัน
สามารถเก็บไว้เพื่อขายออกสู่ตลาดในปลายฤดูกาล
ได้ ทั้งนี้เพราะโดยทฤษฎีราคาแล้ว ถ้าตลาดมีการ
แข่งขันความแตกต่างของราคาในช่วงที่ต่ำและสูง จะ
แตกต่างกันเฉพาะค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาสินค้า

การจัดตั้งคลังสินค้าเกษตรของรัฐบาล

องค์การคลังสินค้า

การที่รัฐบาลสนับสนุนให้มีคลังสินค้าเกษตรก็เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านการเกษตรและเศรษฐกิจของประเทศไทยส่วนรวม สมควรที่จะช่วยเหลือโดยจัดตั้ง อคศ. โดยมีวัตถุประสงค์ทำกิจการทั้งปวงเกี่ยวกับข้าว พืชผล เพื่อคุณภาพและราคาที่เหมาะสมเพียงพอกับความการของรัฐและประชาชน

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์การ คลังสินค้า

1. เพื่อเก็บรักษาพืชผลไม่ให้เสียหาย
ปรับปรุงคุณภาพพืชผลให้ได้มาตรฐาน
2. รักษาเสถียรภาพของราคาผลิตผล
3. เพื่อให้เป็นจุดรวมของพืชผลสำหรับ
กระจายไปสู่ส่วนต่างๆภายในประเทศ
4. เพื่อการส่งออก

องค์การอุตสาหกรรมห้องเย็น

• อุตสาหกรรมห้องเย็นช่วยในการ
ถนอมรักษาอาหารสดต่างๆ เพื่อให้มีสินค้า
จำหน่ายภายในประเทศได้อย่างทั่วถึง
โดยเฉพาะในภูมิภาคที่ขาดแคลนอาหาร
ทะเล รวมทั้งรักษาระดับราคาสินค้าไม่ให้
เคลื่อนไหวข้งลงมากตามฤดูกาล

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง อย. ตามมาตรา 6 มีดังนี้

1. อำนวยบริการแก่รัฐและประชาชนในการอุตสาหกรรมห้องเย็น
2. ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมห้องเย็น ช่วยเหลือแนะนำและจัดบริการค้นคว้าทางวิชาการ เกี่ยวกับการดำเนินงานทั่วไปของโรงงานห้องเย็น และ โรงน้ำแข็ง รวมทั้งอุตสาหกรรมอื่นใดที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมห้องเย็น

องค์การตลาดเพื่อการเกษตรกร

ผลิตผลเกษตรกรรมเป็นสินค้าขาย
ออกที่สำคัญและนำรายได้ส่วนใหญ่มาสู่
ประเทศ แต่เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้
น้อย เพราะเกษตรกรถูกพ่อค้ากดราคา
และจำต้องยอมตกอยู่ในฐานะ
ผู้เสียเปรียบ จึงจำเป็นต้องจัดตั้ง
ตลาดสำหรับเกษตรกร เพื่อให้สถาบัน
เกษตรกรนำสินค้ามาขายโดยตรง

วัตถุประสงค์ การจัดตั้ง อตก. มีดังนี้

1. จัดตั้งตลาดเพื่อให้เป็นแหล่งกลางในการซื้อขาย
ผลิตผลเกษตรกรรม
2. ส่งเสริมให้เกษตรกร ส่งผลผลิตการเกษตรมา
จำหน่ายโดยตรง
3. ดำเนินการพยุงราคาผลิตผลเกษตรกรรม
4. ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงคุณภาพการผลิต
เกษตรกรรมให้ตรงกับความต้องการของตลาด

มาตรฐานสินค้าและการจัดแบ่งชนิดสินค้า

ความสำคัญ

การจัดมาตรฐานสินค้าและการจัดแบ่งชนิดสินค้าออกเป็นชนิดๆ เป็นการบริการที่จะช่วยให้การทำธุรกิจของการตลาดดำเนินไปสะดวกขึ้น และช่วยลดต้นทุนในการเคลื่อนย้ายสินค้าตามวิธีการตลาด เพื่อที่จะลดการสูญเสียนอกโอกาสการตลาดให้ลดน้อยลงไป

มาตรฐานสินค้าเกษตร

- หมายถึง ระเบียบหรือแนวทางปฏิบัติที่
เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะต่างๆ ของตัวสินค้าเกษตร
วิธีและขั้นตอนการผลิต รวมถึงการดำเนินการ
เกี่ยวกับ สุขลักษณะความปลอดภัยมาตรฐานเกิด
จากการร่วมกันระหว่าง ผู้ผลิต
ผู้บริโภค และต้องได้รับการยอมรับจากทั้ง 2 ฝ่าย
เพื่อนำมาใช้เป็นบรรทัดฐานในการ ดำเนินการ
ทางการผลิตสินค้านั้น ๆ

หลักเกณฑ์ในการกำหนดมาตรฐานสินค้าโดยทั่ว ๆ

- มาตรฐานสินค้าควรจะถูกกำหนดจากหลักเกณฑ์ที่ผู้บริโภคคาดว่าจะเป็น หรือ ที่ผู้บริโภคมกำหนดขึ้น
- มาตรฐานสินค้านอกจากจะต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ในข้อหนึ่งแล้วควรจะสามารแบ่งหรือแยกออกจากกันได้ถูกต้อง และต้องสามารถใช้ได้ในกรณีสินค้านั้น โดยทั่วไป
- หลักเกณฑ์ที่จะพิจารณามาตรฐานสินค้า
- ควรจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ผลิต คนกลาง อุตสาหกรรมแปรรูป ผู้บริโภค และใช้ได้ในตลาดทุกระดับ ตั้งแต่ไร้รณา ขายส่ง ขายปลีก

หลักเกณฑ์ในการกำหนดมาตรฐานสินค้าโดยทั่ว ๆ

(ต่อ)

- เมื่อกำหนดหลักเกณฑ์ขึ้นมาแล้ว ควรจะใช้ได้กับสินค้านั้น ๆ เป็นส่วนมาก ค่าใช้จ่ายในการแบ่งหรือคัดเลือกเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ จะต้องไม่สูงจนเกินไป
- ในทางปฏิบัติ การที่จะกำหนดขึ้นตามหัวข้อต่าง ๆ ดังกล่าวย่อมหาได้ยากหลักที่ควรจะพิจารณาก็คือ การยอมรับของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การจัดชั้นสินค้า

◦ เป็นวิธีการแบ่งสินค้าออกอย่างใดอย่างหนึ่ง ออกมาเป็นส่วนเป็นพวกหรือเป็นกลุ่ม โดยแต่ละ ส่วนนั้นมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เช่น ข้าว 5% ก็ เป็นข้าวอย่างหนึ่ง ข้าว 100% ก็เป็นข้าวอีกอย่าง หนึ่ง ทั้งสองอย่างมีลักษณะต่างกัน แต่ชนิด เดียวกัน เช่น ข้าว 5% จะมีลักษณะเหมือนกัน นอกจากนี้การจัดสินค้าอาจแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับฟาร์ม ระดับตลาด ระดับผู้บริโภค

วิธีการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ (Model of International Trade) (Model of Transportation) ที่สำคัญมี 3 วิธี

- การขนส่งทางบก

(Land Transportation)

- การขนส่งทางทะเล

(Marine Transportation)

- การขนส่งทางอากาศ

(Air Transportation)

การตลาดเกษตร อ.เลิศภูมิ จันทรเพ็ญกุล

ปัจจัยที่พิจารณาวิธีการขนส่งที่เหมาะสม คือ

- สถานที่ตั้งของตลาด (Market Location)
- ระยะเวลาที่ใช้ในการขนส่ง (Speed) ประเภทของสินค้า ระยะเวลา สำหรับสินค้าเช่น ผัก ผลไม้
- ต้นทุนการขนส่ง (Cost)
- คุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ (Product Characteristics)
คุณสมบัติเฉพาะ เช่น น้ำหนักน้อย ขนาดเล็ก หรือ
ความเน่าเสียง่าย จะใช้การขนส่งทางอากาศ สินค้าที่
มีน้ำหนักมาก ขนาดใหญ่จะขนส่งทางเรือ